

מסורת הש"ס

(א) תוספתא פרק ג, (ב)תוספתא ברכות פ"ב ע"ש וקצ"ט, (ג) ס"א ל"ג, (ד) דף כ"א, (ה) [תענית כו:], (ו) [ליל בערבות ושחרית], (ז) כס"א: שם, (ח) עין רש"י, (ט) [ליל משום שבת של מ"ג,] (י) [וע"ע תוספות מניגה ית, ד"ה ר"ח ומוס' ר"ה כג, ד"ה משום ומוס' מניגה כג: ד"ה ושאלו],

רבינו חננאל

ותניא בוותיה דרב חסדא (ב)כל אלו שאמרו אין מדליקין בהן בשבת מדליקין בהן חוץ משמן שריפה לפי שאין שורפין קדשים [פסולין] בירט (פסולין). אמר רבא מזכיר של חנוכה בברכת המזון כתפלה, מה תפלה בהוראה אמר רב מזכיר של ר"ח בברכת המזון, דתני רב הורשיא ימים שיש בהן קרבן מוסף, כגון ר"ח וחולו של מועד ערבית שחרית ומנחה מתפלל י"ח ואומר מעין המאורע בשבועת הפלה, ואם לא אמר אין מחזירין אותו, ואין בהם קדושה על הכוס, ויש בהן הזכרה בבהמ"ז ימים שאין בהם קרבן מוסף, כגון שני וחמישי ושל תעניות ומעמדות ערבית ושחרית ומנחה מתפלל י"ח ואומר מעין המאורע בשבועת הפלה, ואם לא אמר אין מחזירין אותו, ואין בהם קידוש על הכוס ולא נמי דמזכיר של חנוכה בתפלת המוסף של שבת ושל ר"ח שבת

בזכרם המזון. בתפלה פשיטא לן שהרי להלל ולהודאה נקבעו כדאמרינן לעיל^(א): **לא מוצרינן**. לא חייצו להזכיר: אינו **מוזיר**. אינו צריך להזכיר: **מה הפלה בזכרם הודאה**. דהא כולה מילתא דחנוכה עיקרה להודאה נתקנה: **זהודאה**. בזכרת הארץ: **ואומר מעין המאורע עצוזה**. לזקש רחמים על ישראל ועל ירושלים להשיב עבודה למקומה לעשות קרצנות היום: **שני וחמישי**. משמע של כל שצמות השנה ומאלי עצדתייהו לזוכרס ולחלקס מלאר ימות השנה: **של פעניות**. שהיו גזורים תעניות על הגשמים שני וחמישי [ושנין] צנס' תענית (דף י:). **ושל מעמדות**. כלומר לימים של מעמדות שהיו מתענין ארבעה תעניות צצצת שני ושלשי ורביעי וחמישי^(ב) ומעין המאורע ידיהו תפלת תענית: **ערציה**. לילי כניסתן ואע"פ שאוכל ושותה כל הלילה מתפלל תפלת תענית מאחר שנכנס היום והכי נמי אמר רב הונא צצצת תענית (דף יא:). יחיד שקבל עליו תענית אף על פי שאוכל ושותה כל הלילה מתפלל תפלת תענית. וצתשו' הגאונים מלאתי צרייתא שנו צצותינו פעמים שאלס שרי צצתעית ואינו מתפלל ופעמים שאינו שרי צצתעית ומתפלל הא כיצד כאן צצניסתה כאן ציציתסה כלומר ערצ תענית אע"פ שעמיד לאכול לאחר תפלה מתפלל תפלת תענית וליל מחרתו אף על פי שעודנו צצתעית כשמתפלל תפלת ערבית אינו מתפלל תפלת תענית. וסוף דברי הגאונים כתצו אצל אין אנו רגילים לומר ערבית ואפילו שחרית שמה יארע לו אונס חולי או צולמוס ויעוס כלוס ונמלא שקרן צצתלתו: אין מחזירין אותו. ללאו דאורייתא נינהו: **בזכרם המזון**. של ערבית צצניסתו וכ"ש ציציתאמו סצכר עצר היום: **של חנוכה צצוספין**. צצתלת מוספין צצצת ור"ס צצנון ימי חנוכה מהו להזכיר על הנסים צהודאה: **צד' תפלות**. ערבית ושחרית ומוסף ומנחה וכיון שחוצת תפלה זה היום אינה פחותה משאר תפלות של יוס: **אין צציה צצ"ה**. הכא נמי הואיל אלמלא ר"ח אין מוספין צצנוכה לא צעי לאזכורי: **הכא אריסיה**^(א) (צצחיתס וערציתס ומנחה. וכיון שהיוס מחויצ צצצע תפלות כוו כן וז: **המפטיר צצציה צצנחה צצצת**. מלאתי צצצוצת הגאונים שהיו רגילים לקרות צצציה צצצמות צצננחה עשרה פסוקיס וצימי פרסייס גזרו גזרה"י שלא לעשות וכיון שנתלתקו נסתלתקו: **אין צציה צצנחה צצוס טוצ**. ואף על גצ דאיתיה שחרית הואיל ומנחה לאו משוס יוס טוצ אחי לא מוצרינן: ככל

דצתני ר' אושעיא (בוותיה) ב'. מהכא לא הוי צעי למיפשט לעיל דאינו מזכיר חנוכה צצרכת המזון דאיכא למידחי דקוקא נקט תעניות ומעמדות אצל חנוכה ופוריס אף על פי שאין צהן קרצן מוסף צריך להזכיר משוס פרסומי ניסא ואיפכא ליכא למיפשט דילמלא נקיט תעניות ומעמדות משוס תפלת מוסף והוא הדין דחנוכה ומייהו אף צצנוכה ופוריס אס לא אמר צצתלה אין מחזירין אותו^(א) דצתניא צצדיא צתוספתא דצצרכות (פסק מ"ה): **דעצניות** ומעמדות ערבית שחרית ומנחה ב'. מה שפי' הגאונים שאין אנו רגילין לאומרה ערבית ואפילו שחרית שמה יארע לו צולמוס ונמלא שקרן צצתלתו ומה שש"ס מתפלל שחרית היינו לפי שא"כ שלא יתענה אחד מהס וקשה לר"י אס כן היאך ליה אדס תעניתו ופורע הלא ימלא שקרן צצתלתו קודס תקנת הגאונים ולעיל צצ"ק (דף יא:). דלומר לציון מר וליפרע הלא כצר התפלל תפלת תענית^(א): **א"כ** אהא דמיא דאמר רב אחדבוי ב'. תימה מרתי מילתא דרצ למה לי לאשמועינן יוס טוצ שחל להיות צצצת^(א) וכ"ש ראש חודש דליכא צציה כלל ומיך ר"י דחדא מכלל צצירתה איתמר:

שא"כמלא שבת אין נביא במנחה. וקשה לר"י דתנן צפרק שלישי דמגילה (דף כא:). ושם ע"ש) צצני וחמישי וצצצת צצננחה קורין שלשה ואין מפטירין צצציה ומיך ר"ת דצציה דהכא^(א) היינו כצוציס שהיו מפטירין צצצותיס צצצת צצננחה כדלומר צפרק כל צצצי (לקמן דף קטו:). צנהרדעא פסקי סידרא כצצותיס צצננחתא דצצתא^(א) וצמגילה^(א) איירי צצציה ממש:

במה מדליקין פרק שני שבת

כד.

ולא גזר' נתן למוך חלב מהותך שמן אטו לא נתן דצלח נתן נמי לא אסור אלא אטו שאין מהותך אע"ג דצחלב מהותך גזרינן גזרה לגזרה דגזר' אטו שאינו מהותך ושאינו מהותך אטו שמה יטה הא לא חשיב גזרה לגזרה^(א) דכשאינו מהותך ודאי יטה לפי שאינו נמשך אחר הפחילה אצל הכא משום שצוה עליו לית לן למימר ודאי יטה ומיך ר"י דהכא לא חשיב גזירה לגזרה דיו"ט וצצת^(א) כי הדדי נינהו כדאמרינן צפרק צמה אשה (לקמן דף ס:). ושס) גצי סנדל המסומר^(א) וקשה לרשצ"ל דהכא גזרינן יו"ט אטו שצת וצריש כל הכליס (לקמן דף קכד:). ושס) מסקינן דלא גזרינן ושמא אין להשוות גזרות של חכמים וז' לוו אותם שאינם צמלכסה אחת^(א): גזירה יו"ט אצו שבת. וקשה לרשצ"ל הא דתנן צצ"ג דצינה (דף כז:). ושס) מעשה ושאל ר' טרפון עליה ועל הסלה שנטמאת ולאמרו לו לא יזיס ממקומס^(א) והשתא לרצה אמאי לא יזינה והא חזיא להיסק תחת צצשילו דלא שייך צה למיגזר יו"ט אטו שצת כמו צצמן' ולפי טעמא דאין שורפין קדשים ציוס טוצ ניחא וצריך לדחוק דגזרינן חלה צצצת אטו שמן^(א):

תניא בוותיה דרב חסדא. וא"ת והא' משמע חוץ משמן שריפה דאין מדליקין צצצת ולא ציו"ט והיינו דלא כרצ חסדא דלדירי' מדליקין צצצת^(א) וי"ל דה"ק כל אלו שאמרו אין מדליקין צצצת מדליקין ציוס טוצ וכ"ש אותו שמדליקין צצצת מדליקין ציוס טוצ וכו"ש אותו שמדליקין צצצת מדליקין ציוס טוצ חוץ משמן שריפה שאף על פי שמדליקין צצצת^(א) אין מדליקין ציוס טוצ וכו': **איבעיא** אהו מהו אהזכיר ש' חנוכה בברכת המזון. תימה דהך מילתא הוס ליה לאסוקי לעיל גצי מילי דחנוכה^(א):

מהו אהזכיר ש' חנוכה בבהמ"ז. צצתלה פשיטא ליה דמזכיר משוס דתפלה צצנור ליה ואיכא פרסומי ניסא אצל צצנחמ"ז צצצית^(א) ליכא פרסומי ניסא כולי האי:

מזכיר בהודאה. דעל הנסים הודאה היא ולא תפלה^(א):

בבונה ירושלים. כמו צצ"ח שאומר יעלה ויצא צצונה ירושלים^(א) וצמשוס דיעלה ויצא היא תפלה ומחונותס תקנוה^(א) צצונה ירושלים דהיא נמי תפלה וצי"ח תיקונה עצוזה שהיא תפלה להשצ ישראל לירושלים: **או דייכא** כיון דלא אסור בעשיית **מלאכה** ב'. והא דלומר צצ"ג דמגילה (דף כצ:). ושס) כל שיש צו ציטול מלכסה לעס כגון תענית ציצור וט' צצצ קורין שלשה ושאין צו ציטול מלכסה לעס כגון ראש חודש וחולו של מועד קורין ד' ^(א) היינו מנהג צעלמא שאין רגילין לעשות מלכסה^(א):

ומעמדות אצל חנוכה ופוריס אף על פי שאין צהן קרצן מוסף צריך להזכיר משוס פרסומי ניסא ואיפכא ליכא למיפשט דילמלא נקיט תעניות ומעמדות משוס תפלת מוסף והוא הדין דחנוכה ומייהו אף צצנוכה ופוריס אס לא אמר צצתלה אין מחזירין אותו^(א) דצתניא צצדיא צתוספתא דצצרכות (פסק מ"ה): **דעצניות** ומעמדות ערבית שחרית ומנחה ב'. מה שפי' הגאונים שאין אנו רגילין לאומרה ערבית ואפילו שחרית שמה יארע לו צולמוס ונמלא שקרן צצתלתו ומה שש"ס מתפלל שחרית היינו לפי שא"כ שלא יתענה אחד מהס וקשה לר"י אס כן היאך ליה אדס תעניתו ופורע הלא ימלא שקרן צצתלתו קודס תקנת הגאונים ולעיל צצ"ק (דף יא:). דלומר לציון מר וליפרע הלא כצר התפלל תפלת תענית^(א): **א"כ** אהא דמיא דאמר רב אחדבוי ב'. תימה מרתי מילתא דרצ למה לי לאשמועינן יוס טוצ שחל להיות צצצת^(א) וכ"ש ראש חודש דליכא צציה כלל ומיך ר"י דחדא מכלל צצירתה איתמר:

שא"כמלא שבת אין נביא במנחה. וקשה לר"י דתנן צפרק שלישי דמגילה (דף כא:). ושם ע"ש) צצני וחמישי וצצצת צצננחה קורין שלשה ואין מפטירין צצציה ומיך ר"ת דצציה דהכא^(א) היינו כצוציס שהיו מפטירין צצצותיס צצצת צצננחה כדלומר צפרק כל צצצי (לקמן דף קטו:). צנהרדעא פסקי סידרא כצצותיס צצננחתא דצצתא^(א) וצמגילה^(א) איירי צצציה ממש:

ולית

עין מושפט נר מצוה

כמ"א מ"י פ"ב (מהל' תפלה הל' יג ופ"ב) מהלכות ברכות הלכו ו סמנ עשין כו טוש"ע א"ח ס' תרפצ סעיף א: ב ג מ"י פ"ב מהל' ברכות הלכה ה סמנ שס טוש"ע א"ח ס' תכד: בא ג מ"י פ"ב מהל' תפלה הלכה י סמנ עשין יט טוש"ע א"ח ס' תכצ סעי' א וסיומן תל סעיף צ: בב ד מ"י שס הל' יד טור וש"ע א"ח ס' תקסה סעיף א ג: בג ה שס סעיף צ: בד ו מ"י שס הל' יג סמנ שס טוש"ע א"ח ס' תרפצ סעיף צ:

מוסף תוספות

א. דהוא גזירה היא. מוס' שניא לעיל כא. ד"ה (ס"א) גוסא גזירה ואן נקוס וגזור גזירה לגזירה. ב. דהא גזירה היא. מוס' ה"ל"ש. ג. אע"ג דלא גזרי' שאר גזרות אטו יודין ולא תעניות דאיכא כנפויא אפי"ה גזרו ירי"ט אטו שבת דיר"ט ושבת כי הדרינן. מוס' ה"ל"ש. ד. דהכא כיון דגזירה שבת יטה, שהוא מלאכה גמורה של תורה, חושבין להו כחזאי וכו' אבל בפי' כל הכליס גבי טלטול דרבנן אע"ג דמשום חשש הוצאה אסרום, חזמרא יתירא היותה ולא גזרינן בה ירי"ט אטו שבת. רש"י. ה. לפי שאינה ראויה לכלום. מוס' ה"ל"ש. ו. שמדליק בערב שבת ואיכא למגור שמה יטה בשבת. מוס' ה"ל"ש. ז. מלישנא דבריייתא. ח' הר"ן. ט. [ולא אטרי אלא ביר"ט שחל להיות בער"ש. מוס' ה"ל"ש. ב. דליכא למיחש להטרי, וכי"ש דהוה לן למשיר ביר"ט, אפי"ה שטות להצ"ן. י. לפי שאין שורפין קדשים ביר"ט, והיינו סייעתי' דרב חסדא. שטת להצ"ן. יא. למה הפסקי בפסקא דירלא בשמן שריפה' בין חלכות חנוכה. ח' הר"ן. יב. והא דאיבעיא להו בבהמ"ז ולא איבעיא להו בתפלה, משום. ח' הר"ן. יג. מביעיא לי. ח' הר"ן. יד. שכל שיש בה הוראה לשעבר אומרו בהודאה. מאלי. טו. כדיון כל תפלה להכא. מאלי. טז. ותנכון, דהתם לאו דאסיר בעשיית מלאכה, אלא. יטענ"א. יז. שאין מחזירין אלא ביום שיש בהם קרבן מוסף, אבל אין בהם קרבן מוסף כגון חנוכה ופוריס שחרית ומנחה, תעניות ומעמדות אין מחזירין אותו. הנהוס מדכ"ס. יח. אלמא כל כה"ג לאו שקר מקרי. ח' הר"ן. כיון שבשעה שהתפלל בתענית ה"י. ח' הר"ן. יט. דאע"ג דאיכא נביא ביום, כיון דליכא נביא במנחה אין מוכריין. מוס' ה"ל"ש. כ. דמפטיר בנביא במנחה בשבת כשחל ביר"ט, לאו דוקא נביא, אלא. מוס' מגילה כא. ד"ה הקורא. כא. ופסקי היינו הפטרה. מוס' מגילה כא. ד"ה הקורא. כב. [נדקאמן] דאין מפטירין. מוס' ה"ל"ש.